

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕЧНОЇ РОБОТИ ДІТЕЙ В ІНТЕРНЕТІ. ФІЛЬТРАЦІЯ НЕСУМІСНОГО З НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИМ ПРОЦЕСОМ КОНТЕНТУ

Косик Вікторія Миколаївна

начальник відділу інноваційних та інформаційних технологій Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Анотація. У статті розглядається питання реалізації Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року щодо використання програмно-технічних засобів, які забезпечують централізовану фільтрацію несумісного з навчально-виховним процесом контенту і мережевої безпеки. Наведено перелік деяких безкоштовних фільтрів, які можна використовувати в закладах освіти.

Ключові слова: інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології, фільтрація контенту, безпека в Інтернеті.

★ ★ ★

XXI століття — час високих комп'ютерних технологій, коли інформація стає провідним ресурсом економічного, соціального, політичного і культурного розвитку, а сучасні технології її обробки і поширення тільки посилюють цю тенденцію. Зростає темп життя, що, у свою чергу, вимагає підвищення рівня мобільності й адаптованості людей до умов, що постійно змінюються. Це стосується і сучасної дитини, яка живе у світі електронної культури. Тому змінюється і роль учителя в інформаційній культурі — він повинен стати координатором інформаційного потоку. Отже, учителям необхідно володіти сучасними методами і новими освітніми технологіями, щоб спілкуватися на одній мові з дитиною і не відставати від прогресу.

Модернізація шкільної освіти потребує, передусім, оновлення її змісту. У цьому, не в останню чергу, нам можуть допомогти нові педагогічні й інформаційні технології. Відокремити одне від другого неможливо, оскільки тільки широке впровадження нових педагогічних технологій дозволить змінити саму парадигму освіти, і тільки нові інформаційні технології дозволять найефективніше реалізувати можливості, закладені в таких педагогічних технологіях.

Одним з основних питань інформатизації освіти є використання інформаційних технологій у викладанні освітніх дисциплін, що створює унікальну можливість для учнів не тільки отримати додаткову інформацію, а й перевірити свої знання, уміння та навички.

Всесвітня мережа Інтернет дає змогу збільшити кількість джерел пошуку навчального матеріалу, розвивати в учнів навички й уміння інформаційно-пошукової діяльності, об'єктивно оцінювати знання й уміння в стислі терміни.

Водночас інформація, представлена в Інтернеті, повинна оцінюватися, виходячи з принципів доступності її представлення і необхідності її використання на конкретному етапі уроку, а також соціальній,

практичній і особистій значущості для учнів.

Швидкий доступ до різноманітної інформації, використання всіх мультимедійних можливостей дозволяють реалізувати найсміливіші і найнесподіваніші ідеї. Якщо ж учень володіє не лише основними засобами роботи з інформацією, але і складнішими програмами, то в цьому випадку можливе створення унікальних навчальних проєктів. На думку експертів, нові комп'ютерні технології навчання дозволяють підвищити ефективність уроків із природничих дисциплін на 30%.

Але розвиток глобального процесу інформатизації суспільства і освіти, зокрема використання ними інтернет-ресурсів, виявили нову глобальну проблему — проблему інтернет-безпеки.

ІКТ-насичене освітнє середовище навчального закладу на сучасному етапі має включати в себе не тільки «хмарні обчислення», персональні обчислювальні пристрої, середовища підтримки колективної й індивідуальної комунікації, відкриті освітні ресурси, широкосмуговий доступ до обчислювальних ресурсів, а й інформаційну безпеку і централізовану фільтрацію несумісного з навчальним процесом контенту. Тому в Державній цільовій програмі впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. №494, велика увага приділяється не тільки забезпеченню загальноосвітніх навчальних закладів комп'ютерною технікою (навчальні комп'ютерні комплекси, мультимедійне обладнання, інноваційні і спеціалізовані обчислювальні прилади, периферійне обладнання) і наданню загальноосвітнім навчальним закладам швидкісного доступу до Інтернету. Пунктом 2.3 вищезазначеної Програми заплановано розроблення комплексу заходів щодо використання програмно-технічних засобів, які забезпечують централізовану фільтрацію несумісного з навчально-виховним процесом контенту і мережевої безпеки [1].

Під час роботи учнів у Всесвітній мережі виникають такі вимоги до безпеки: учень повинен мати доступ до необхідних матеріалів, інформаційних ресурсів, але не повинен мати можливості переглянути або завантажити матеріали, для нього не призначені. Права доступу можуть бути реалізовані на базі паролівних схем або комплексних криптографічних про-

токолів. Багато мати можливість відстежувати статистику використання інформаційного пошуку як на рівні конкретного учня, так і в цілому.

Розробка системи заходів, спрямованих на вирішення цих проблем, є актуальною задачею як для нашої країни, так і всіх країн світу в цілому.

Нині існують способи фільтрації інформації, яку дитина може отримати у Всесвітній павутині. Можна звернутися до постачальника послуг Інтернету, щоб побачити, які програми батьківського контролю вони пропонують. Більшість з цих програм можуть бути налаштовані батьками, щоб відфільтрувати сайти, що містять наготу, сексуальний зміст, матеріали про насилля або рекламують вживання алкоголю, наркотиків чи тютюну.

Деякі фільтри можуть бути налаштовані для захисту дітей від надання інформації про себе: ім'я, адреса або номер телефону. Каталог цих програм-фільтрів можна знайти на <http://kids.getnetwise.org/tools/> (рис. 1).

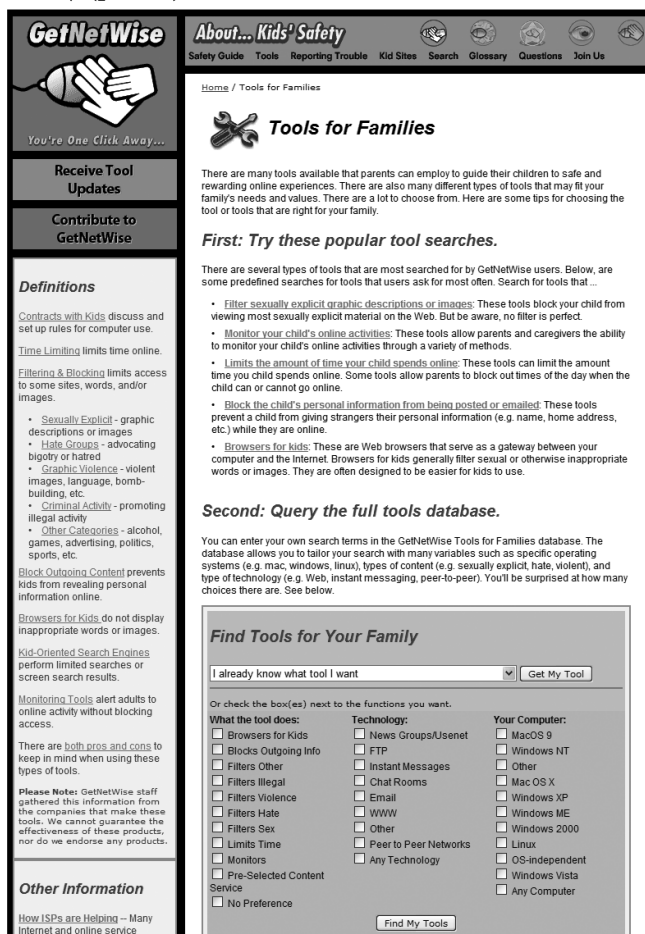

Рис. 1

Крім того, в останніх версіях як Microsoft Windows, так і OS компанії Apple є фільтри, які можуть обмежити дії вашої дитини в Інтернеті [2].

За словами Ольги Свириденко, менеджера освітньої мережі Microsoft «Партнерство в навчанні», на офіційному сайті компанії Майкрософт, де йдеться мова про браузер Internet Explorer 9, можна знайти перелік функцій, які дозволяють захистити свій комп'ютер під час використання вищезазначеного

продукту компанії, оскільки «...браузер Internet Explorer 9 розроблений для допомоги користувачам у захисті від загроз в Інтернеті та психологічних атак, кількість яких постійно зростає. Усі види загроз важко перелічити: наприклад, це може бути посилання в повідомленні електронної пошти начебто від вашого банку, фальшиві сповіщення від соціальних мереж, результати пошуку популярного вмісту або шкідлива реклама».

1. **Фільтр міжсайтових сценаріїв** <http://windows.microsoft.com/uk-UA/internet-explorer/products/ie-9/features/cross-site-scripting-filter> (рис. 2).

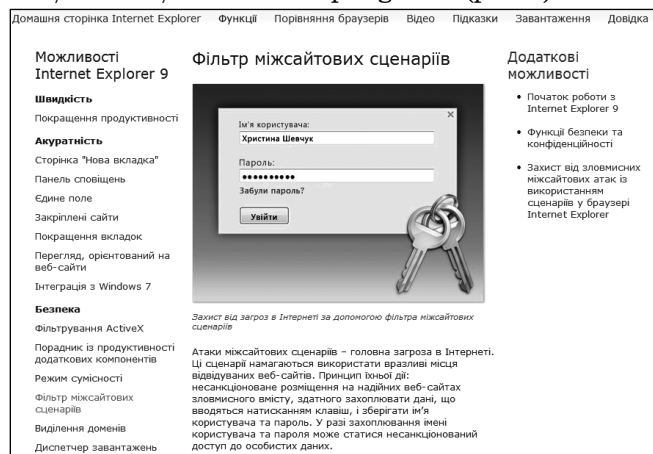

Рис. 2

Браузер Internet Explorer 9 містить фільтр міжсайтових сценаріїв (XSS), який може виявляти атаки. У разі виявлення вразливих місць браузер Internet Explorer вимикає шкідливі сценарії. Фільтр міжсайтових сценаріїв увімкнено за замовчанням для вашого захисту.

2. **Фільтр SmartScreen** <http://windows.microsoft.com/uk-UA/internet-explorer/products/ie-9/features/smartscreen-filter> (рис. 3).

Фільтр SmartScreen допомагає боротися з такими загрозами за допомогою набору комплексних інструментів.

• **Захист від фішингу** — для фільтрування загроз із боку шахрайських веб-сайтів, які намагаються отримати особисті відомості на кшталт імен ко-

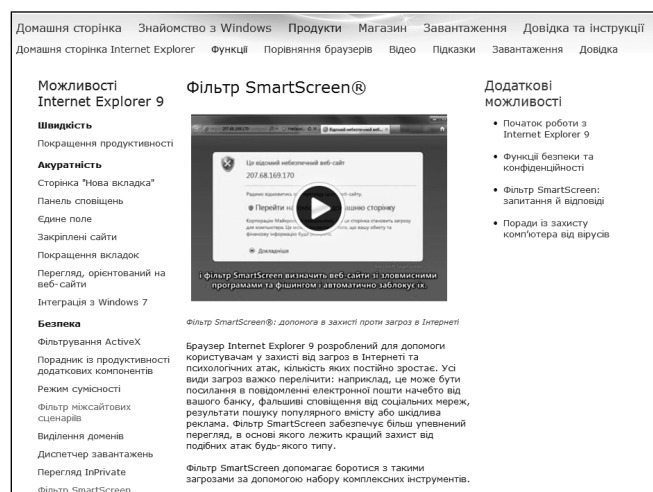

Рис. 3

ристувачів, паролів і даних про виставлення рахунків.

- Репутація програми — для видалення всіх непотрібних попереджень щодо відомих файлів і відображення серйозних попереджень щодо завантажень із високим рівнем загрози.
- Захист від шкідливого програмного забезпечення — для попередження проникнення на комп'ютер потенційно шкідливого програмного забезпечення.

3. Перегляд InPrivate <http://windows.microsoft.com/uk-UA/internet-explorer/products/ie-9/features/in-private> (рис. 4).

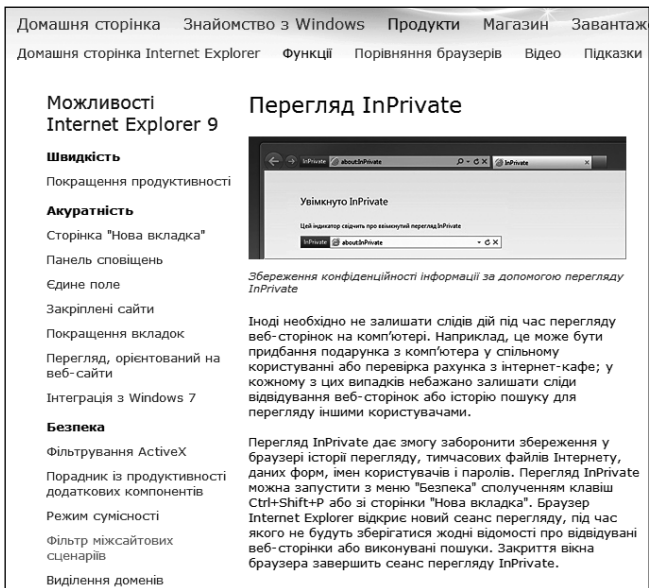

Рис. 4

Перегляд InPrivate дає змогу заборонити збереження у браузері історії перегляду, тимчасових файлів Інтернету, даних форм, імен користувачів і паролів. Перегляд InPrivate можна запустити з меню **Безпека** сполученням клавіш **Ctrl+Shift+P** або зі сторінки **Нова вкладка**. Браузер Internet Explorer відкриє новий сеанс перегляду, під час якого не будуть зберігатися жодні відомості про відвідувані веб-сторінки або виконуватися пошуки. Закриття вікна браузера завершить сеанс перегляду InPrivate.

4. **Захист від відстеження** <http://windows.microsoft.com/uk-UA/internet-explorer/products/ie-9/features/tracking-protection> (рис. 5).

За допомогою списків захисту від відстеження можна вибрати, які сторонні сайти зможуть отримувати відомості про вас і відстежувати дії в Інтернеті. Додавши список, можна заблокувати вміст із веб-сайтів, який може порушити конфіденційність. Якщо додати список захисту від відстеження, браузер Internet Explorer заблокує надсилання вашої інформації. Інформація передаватиметься лише на сайти зі списку. Налаштування кожного доданого списку застосовуються до всіх відвідуваних сторінок і веб-сайтів, а не лише до сторінок, з яких отримано списки. На початку кожного нового сеансу перегляду блокування залишається ввімкненим, доки його не вимкне користувач» (за матеріалами офіційного сайту компанії Майкрософт Україна) [3].

Рис. 5

Отже, для навчальних закладів можна запропонувати дворівневу систему фільтрації: на рівні оператора зв'язку, що надає Інтернет школі, обмежити доступ до ресурсів, що містять порнографію, пропаганду наркотичних засобів, сайти, присвячені екстремізму. Крім того, настроїти гнучкішу фільтрацію, що враховує як вікові категорії користувачів, так і соціокультурні особливості регіону. Але, за словами Ларрі Магіда, со-директора ConnectSafely.org і засновника SafeKids.com: «Кращий інструмент не той, який працює всередині комп'ютера або телефону, а той, який працює в процесорі між вухами. Це фільтр, який буде працювати все життя і адаптуватися з плином часу».

★ ★ ★

Косик В.Н. Проблемы безопасной работы детей в Интернете. Фильтрация несовместимого с учебно-воспитательным процессом контента

Аннотация. В статье рассматривается вопрос реализации Государственной целевой программы внедрения в учебно-воспитательный процесс общеобразовательных учебных заведений информационно-коммуникационных технологий «Сто процентов» на период до 2015 года по использованию программно-технических средств, которые обеспечивают централизованную фильтрацию несовместимого с учебно-воспитательным процессом контента и сетевой безопасности. Приведен перечень некоторых бесплатных фильтров, которые можно использовать в учебных заведениях.

Ключевые слова: информатизация образования, информационно-коммуникационные технологии, фильтрация контента, безопасность в Интернете.

★ ★ ★

Список використаних джерел

1. Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року.
2. www.kids.getnetwise.org.
3. <http://windows.microsoft.com/uk-UA/internet-explorer/products/>.